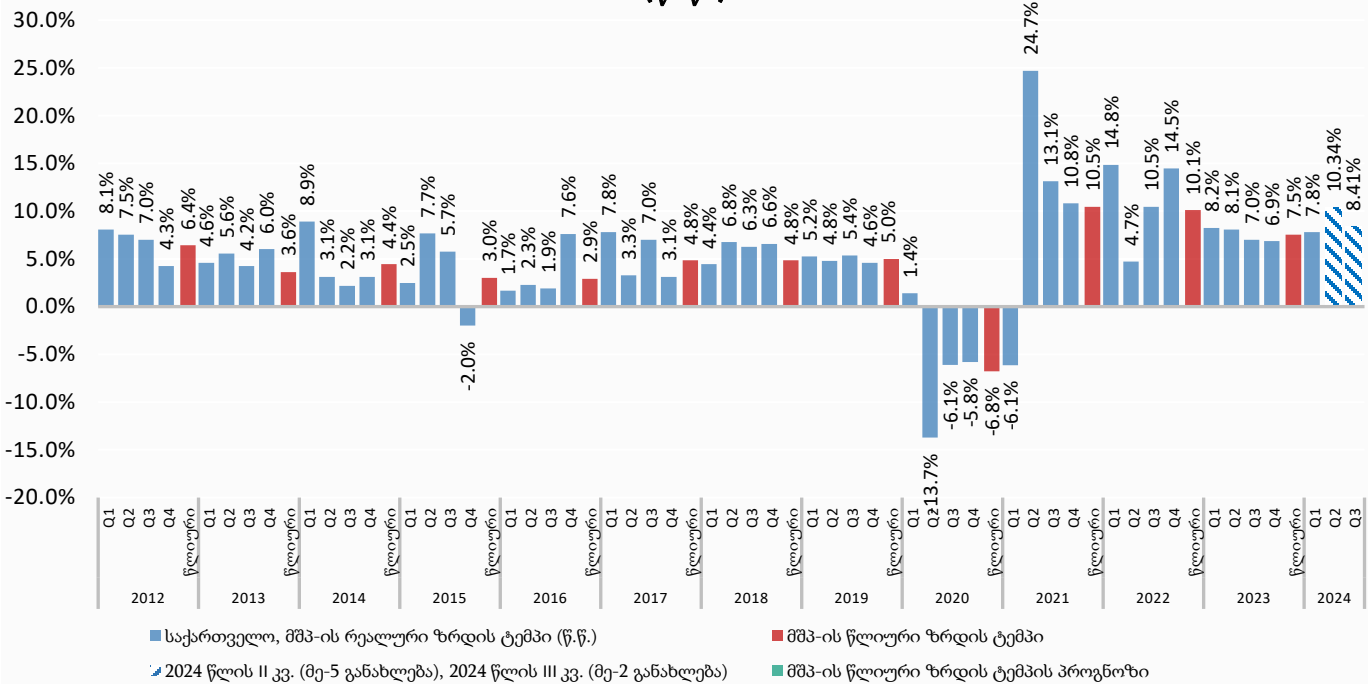

ავტორები: თორნიკე სურგულაძე და დავით კუშელავა

2024 წლის მაისში შემცირებული ვაჭრობის, ფულადი გზავნილების და ლარის გამყარების მიუხედავად სწრაფი ეკონომიკური ზრდა შეინიშნება

გრაფიკი 1 - საქართველო, რეალური მშპ-ის ზრდის ტემპი (წ.წ.)

ISET-ის კვლევითმა ინსტიტუტმა განაახლა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზი 2024 წლის მესამე და მეოთხე კვარტლებისთვის. წარმოგიდგინთ ამ თვის მიგნებებს.

ძირითადი მიგნებები:

- საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულმა სამსახურმა (საქსტატი) 2024 წლის მაისის მშპ-ის რეალური ზრდის წინასწარი შეფასება გამოაქვეყნა. აღნიშნული შეფასებით, მშპ 9.2%-ით გაიზარდა. მშპ-ის ზრდის საშუალო წლიურმა მაჩვენებელმა კი 2024 წლის პირველ კვარტალში 8.4%-ს მიაღწია, რაც 0.6 პროცენტული პუნქტით აღემატება მანამდე არსებულ მაჩვენებელს. მშპ-ის ზრდის საშუალო მაჩვენებელმა 2024 წლის იანვარ-მაისის პერიოდში კი 9.3%-ს მიაღწია.
- ISET-ის კვლევითი ინსტიტუტის პროგნოზით, 2024 წლის მეორე კვარტალში მშპ-ის რეალური მაჩვენებელი 10.3% იქნება, 2024-ის მესამე კვარტალში კი – 8.4%.
- მაისის მონაცემებზე დაყრდნობით, 2024 წელს, ცუდი სცენარის განვითარების შემთხვევაში, მოსალოდნელია წლიური 8.3-პროცენტის ზრდა, ხოლო საუკეთესო ან საშუალო, გრძელვადიანი ზრდის სცენარის შემთხვევაში – 10-პროცენტის ზრდა. ჩვენი შუალედური პროგნოზის თანახმად (უკანასკნელი ოთხი კვარტლის საშუალო ზრდის მაჩვენებელზე

დაყრდნობით), მოსალოდნელია მშპ-ის რეალური ზრდა 9.5%-ით. სავარაუდოდ, მოდელი პროგნოზი გადაჭარბებულია.

ცვლადები, რომლებზე დაყრდნობითაც განისაზღვრება მაისის მშპ-ის ზრდის პროგნოზი:

დეპოზიტები ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში. ცვლადების პირველი ჯგუფი, რომელიც ჩვენს პროგნოზზე ზომიერ გავლენას ახდენს, კომერციულ ბანკებში ეროვნულ და უცხოურ ვალუტაში განთავსებული დეპოზიტებია. ეროვნულ ვალუტაში განთავსებულმა ყველა კატეგორიის დეპოზიტმა წლიური ზრდა განიცადა. კერძოდ, ეროვნულ ვალუტაში მოთხოვნამდე დეპოზიტები წლიური 16.8%, ხოლო ვადიანი დეპოზიტები წლიური 26%-ით გაიზარდა. შედეგად, ეროვნულ ვალუტაში მთლიანი დეპოზიტები წლიურად 18.3%-ით გაიზარდა. **უცხოურ ვალუტაში განთავსებულმა დეპოზიტებმა, წინა წლის იმავე თვესთან შედარებით 17.6%-იანი ზრდა განიცადა.** ამავე პერიოდში უცხოური ვალუტის მიმდინარე ანგარიშები წლიურად 8%-ით, ხოლო მოთხოვნამდე დეპოზიტები 2.6%-ით გაიზარდა. ამავდროულად, უცხოური ვალუტის ვადიანი დეპოზიტები მნიშვნელოვნად, წლიური 43.4%-ით გაიზარდა. *თუმცა ჩვენი მოდელის თანახმად, უცხოურ ვალუტაში განთავსებულ დეპოზიტებს რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე მცირე უარყოფითი გავლენა ჰქონდა.*

საქონლით ვაჭრობა. მაისში საქართველოს ექსპორტი წლიურად 7.3%-ით შემცირდა. ეს ძირითადად ავტომობილების (წლიური 18.5%-ით შემცირება), სპილენძის მადნებისა და კონცენტრატების (წლიური 83.6%-ით შემცირება), ახალი ყურძნისგან დამზადებული ღვინის (წლიური 43.3%-ით შემცირება) და ელექტროენერჯის (წლიური 19.6%-ით შემცირება) ექსპორტის/რეექსპორტის შემცირებით იყო განპირობებული.

ამავე პერიოდის განმავლობაში საქონლის იმპორტი 0.8%-ით შემცირდა, რაც უმეტესად ავტომობილების (წლიური 28.3%-ით), დაფასოებული მედიკამენტების (წლიური 20.6%-ით) და სატელეფონო აპარატების, ფიჭური ქსელებისთვის ან სხვა უსადენო ქსელებისთვის განკუთვნილი ტელეფონების (წლიური 41%-ით) იმპორტის/რეიმპორტის შემცირებით იყო გამოწვეული. აღნიშნულის საპირისპიროდ, გაიზარდა საწვავისა და ნავთობპროდუქტების (11.9%-ით) და მონაცემთა ავტომატური დამუშავების დანადგარების (270.4%-ით) იმპორტი/რეიმპორტი. **შედეგად, საგარეო სავაჭრო დეფიციტი წლიური 3.6%-ით გაიზარდა და 817 მლნ აშშ დოლარს გაუტოლდა.** *მთლიანობაში, ვაჭრობასთან დაკავშირებულ ცვლადებს მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე მცირე უარყოფითი გავლენა ჰქონდა.*

ფულადი გზავნილები. მაისში ფულადი გზავნილები წლიურად 27.1%-ით შემცირდა და 284.3 მლნ აშშ დოლარს მიაღწია. აღნიშნული შემცირების მთავარი მიზეზი რუსეთის ფედერაციიდან (შემცირდა წლიური 69.5%, -28.1 პროცენტული პუნქტი), ყაზახეთიდან (შემცირდა 43.4%, -2.2 პროცენტული პუნქტი) და თურქეთიდან (შემცირდა 41.8%, -1.9 პროცენტული პუნქტი) შემოდინებული ფულადი გზავნილების შემცირება იყო. თუმცა გაიზარდა გზავნილების რიცხვი ამერიკის შეერთებული შტატებიდან (წლიურ 22.1%-მდე, 2.2 პროცენტული პუნქტით) იტალიიდან (წლიურ 7.7%-მდე, 0.9 პროცენტული პუნქტით), გერმანიიდან (წლიურ 7.7%-მდე, 0.4 პროცენტული პუნქტით), საბერძნეთიდან (წლიურ 2%-მდე, 0.1 პროცენტული პუნქტით) და ისრაელიდან (წლიურ 20.3%-მდე,

0.9 პროცენტული პუნქტით). ფულის შემოდინების შემცირება შესაძლოა კვლავ განპირობებული იყოს საბაზო ეფექტით. 2022 წელს, უკრაინაში რუსეთის მიერ ომის დაწყების შემდეგ, საგრძნობლად გაიზარდა საქართველოში შემოსული რუსი მოქალაქეების ნაკადი, რომლებიც პირადი მიზნებისთვის რიცხავდნენ თანხებს. აღნიშნული მოვლენის გარდამავალი ეფექტის შემცირებასთან ერთად, საქართველო უბრუნდება ფულადი გზავნილების შემოდინების ჩვეულ დონეს. *მიუხედავად ამისა, ჩვენი მოდელის თანახმად, ფულად გზავნილებს დადებითი გავლენა ჰქონდა მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

გაცვლითი კურსი. მაისში ლარი აშშ დოლართან (4.2%-ით თვიურ ჭრილში), ევროსთან, (5.2%-ით თვიურ ჭრილში), რუბლსა (8%-ით თვიურ ჭრილში) და თურქულ ლირასთან (4.5%-ით თვიურ ჭრილში) მიმართებით გაუფასურდა. **რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი (REER) წლიური გამოთვლებით 5.3%-ით გაუფასურდა.** ერთი მხრივ, ლარის გაუფასურება უარყოფითად აისახება ქართველ მოსახლეობაზე, იმპორტზე ძლიერი დამოკიდებულებისა და სესხების დოლარიზაციის მაღალი მაჩვენებლის გამო (ბიზნესებს შემოსავალი და ვალდებულებები სხვადასხვა ვალუტაში აქვთ), მეორე მხრივ, იზრდება კონკურენტუნარიანობა ექსპორტში. მთლიანობაში, REER-თან დაკავშირებულ ცვლადებს უარყოფითი გავლენა ჰქონდა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.

სამომხმარებლო სესხი. მაისში კომერციული ბანკების სამომხმარებლო სესხების მთლიანი მოცულობა წლიური 29.4%-ით გაიზარდა. მოკლევადიანი სამომხმარებლო სესხების მოცულობა მნიშვნელოვნად, 81.7%-ით გაიზარდა, რაც ძირითადად განპირობებული იყო როგორც ეროვნული, ისე უცხოური ვალუტის რაოდენობის ზრდით, რომელიც წლიურ ჭრილში შესაბამისად, 25.7%-ით და 391.5%-ით გაიზარდა. აღსანიშნავია, რომ კომერციულ ბანკებში გრძელვადიანი სამომხმარებლო სესხების მოცულობა წლიურ ჭრილში 28.1%-ით გაიზარდა. *შედეგად, სამომხმარებლო სესხებთან დაკავშირებულ ცვლადებს მცირე დადებითი გავლენა ჰქონდა რეალური მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

ინფლაცია. მაისში სამომხმარებლო ფასების წლიური ზრდა 2%-ს გაუტოლდა, რაც მიზნობრივ 3%-ს მნიშვნელოვნად ჩამორჩება. საერთაშორისო ბაზარზე საქონლის სტაბილურმა ფასებმა მნიშვნელოვანი როლი ითამაშა ინფლაციით გამოწვეული უარყოფითი ზეგავლენის შემცირებაში. მოსალოდნელია, რომ ინფლაციის მაჩვენებელი ეტაპობრივად გაუტოლდება სამიზნე მაჩვენებელს. **საწვავის ფასები (ევრო ბრენტის ფასი (COP)) მსოფლიო ბაზარზე წლიური 8.3%-ით გაიზარდა.** შესაბამისად, მაღალია ინფლაციის ზრდის რისკი. *საერთო ჯამში, სამომხმარებლო ფასების ინდექსთან (CPI) დაკავშირებულ ცვლადებს დადებითი გავლენა ჰქონდა მშპ-ის ზრდის პროგნოზზე.*

ISSET-ის კვლევითი ინსტიტუტის პროგნოზირების მოდელი **ახალი ეკონომიკის სკალის** მიერ შემუშავებული წამყვანი ეკონომიკური ინდიკატორების (LEI) მეთოდოლოგიის მიხედვით შეიქმნა. ჩვენი მოდელი ეფუძნება დაშვებას, რომ არსებული მონაცემებიდან შესაძლებელია იმ ფაქტორების გამოკვეთა, რომლებიც ყველა მნიშვნელოვან ეკონომიკურ ცვლადს (მათ შორის მშპ-საც) ასახავს, თან მშპ-ის ზრდის ოფიციალური მონაცემების გამოქვეყნებამდე მნიშვნელოვნად ადრე. ISSET-ის კვლევითი ინსტიტუტი თითოეული კვარტლისთვის ხუთ ყოველთვიურ პროგნოზს (ან 'vintage'-ს) აქვეყნებს, რომელთა სიზუსტე დროსთან ერთად იზრდება. პირველი პროგნოზი (1-ელი 'vintage'), როგორც წესი, ხელმისაწვდომია საანგარიშო კვარტლის დასრულებამდე ხუთი თვით ადრე. ბოლო პროგნოზი (მე-5 'vintage') კი მომდევნო კვარტლის პირველ თვეში ქვეყნდება.